

«ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΘΕΑΤΡΩΝ. ΜΑΘΗΤΕΣ ΞΕΝΑΓΟΥΝ ΜΑΘΗΤΕΣ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΘΕΑΤΡΑ»

Λίγα λόγια για την παρουσία μου στην εκδήλωση του Κ.Ο.Τ.

Βρίσκομαι εδώ γιατί πριν από λίγους μήνες μια ωραία **συνεργασία** άρχισε να χτίζεται μεταξύ του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού και του Σωματείου «Διάζωμα». Η κ. Ιωάννα Χατζηκωστή, Λειτουργός Μάρκετινγκ και Πωλήσεων του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού, επικοινωνήσε μαζί μου καθώς απορούσε που στον ενδεικτικό κατάλογο των προτεινόμενων χώρων θέασης και ακρόασης, ο οποίος συνόδευε την εγκεκριμένη από το Υπουργείο Παιδείας εκπαιδευτική δράση του Διαζώματος, δεν υπήρχαν αυτοί της Κύπρου. Της εξήγησα πως η εκπαιδευτική δράση είχε σχεδιαστεί επί τη βάση των αρχαίων θεάτρων της Ελλάδας για τα οποία το Διάζωμα φρόντιζε να βρει πόρους ώστε αυτά να αποκατασταθούν, να αναδειχτούν και να ενταχτούν στην καθημερινότητά μας. Αν δημιουργείτο ένας φορέας υπό τη σκέπη του οποίου θα έμπαιναν τα αρχαία θέατρα Ελλάδας και Κύπρου, θα μπορούσαμε να συζητήσουμε για την ένταξη και των χώρων θέασης και ακρόασης της Κύπρου στον ενδεικτικό κατάλογο. Ο «θεός της συνεργασίας» άνοιξε πολύ σύντομα τον δρόμο καθώς την 1^η Ιουνίου 2018 στο Διάζωμα πραγματοποιήθηκε συνάντηση εκπροσώπων φορέων και ιδρυμάτων της Ελλάδας και του εξωτερικού με αντικείμενο τη συγκρότηση ενός Διεθνούς Δικτύου για την προστασία και ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων που εντοπίζονται στη λεκάνη της Μεσογείου. Ως πρώτο βήμα ετέθη η με επιστημονικούς όρους καταγραφή και επιστημονική τεκμηρίωση των αρχαίων θεάτρων που εντοπίζονται στην Ελλάδα, την Κύπρο, την Ιταλία και την Ισπανία και ως δεύτερο η ουσιαστική διάχυση της γνώσης που θα παραχθεί, στους πολίτες του κόσμου. Για τον σκοπό αυτό προτάθηκε η δημιουργία μιας εύχρηστης και πολύγλωσσης διαδικτυακής πλατφόρμας η οποία θα φιλοξενεί το επιστημονικό υλικό και θα το επικοινωνεί στους επισκέπτες της με τρόπο εύληπτο και απλό.

Η εξέλιξη αυτή ήταν ένα δώρο το οποίο αξιοποιήσαμε αμέσως στα «Εκπαιδευτικά» του Διαζώματος εντάσσοντας τους τέσσερις αρχαίους χώρους θέασης και ακρόασης της Κύπρου, το θέατρο και το στάδιο του Κουρίου, το ωδείο της Πάφου και το θέατρο στον Λόφο Φάμπρικας Πάφου στον ενδεικτικό κατάλογο που μαζί με την έγκριση του προγράμματος παραλαμβάνουν τα σχολεία, μέσω των Διευθύνσεων Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπαίδευσης, παντού στην Ελλάδα.

Λίγα λόγια για τα «Εκπαιδευτικά» του Διαζώματος

Τα «Εκπαιδευτικά» γεννήθηκαν στο «Διάζωμα» το 2010, δύο χρόνια μετά την ίδρυσή του.

Ποιος ο σκοπός τους;

1. Να ενθαρρύνουν τους μαθητές όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης:
  - να μάθουν για τους αρχαίους θεατρικούς χώρους της περιοχής τους ή άλλων περιοχών στις οποίες πραγματοποιούν τις εκδρομές τους
  - να μάθουν για τη γέννηση και εξέλιξη του θεάτρου

- να ευαισθητοποιηθούν στο θέμα της μέριμνας για την ανάδειξη και την προστασία των αρχαίων μνημείων

2. Να ενθαρρύνουν, αλλά και να προσφέρουν την αρωγή τους στα σχολεία ώστε αυτά:

- να εκπονήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα μελέτης του αρχαίου θεάτρου
- να οργανώσουν δράσεις βίωσης του θεάτρου με διδασκαλία παραστάσεων
- να οργανώσουν συνεργατικά προγράμματα με άλλες μαθητικές κοινότητες του εσωτερικού και εξωτερικού

Αρχικά, σχεδιάσαμε μια δράση που την είπαμε «**Υιοθεσία αρχαίων θεάτρων από μαθητές**». Πολλά αρχαία θέατρα δέχθηκαν την αναζωογονητική αύρα των μαθητών που αναπαριστούσαν εντός τους, θεατρικά και μουσικά δρώμενα, παρόμοια με αυτά της αρχαιότητας ή που διοργάνωναν μαθητικά φεστιβάλ παραδοσιακής μουσικής και θεάτρου.

Το 2014 διευρύνουμε τη δράση. Προσθέσαμε στο «Υιοθεσία αρχαίων θεάτρων» το «**Μαθητές ξεναγούν μαθητές στα αρχαία θέατρα**» και τη θέσαμε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, προκειμένου να τη γνωρίσουν, επίσημα, όλα τα σχολεία, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και να την υλοποιήσουν, εφ' όσον το επιθυμούν.

Τι προσδοκούσαμε με αυτό;

Την ενθάρρυνση των σχολείων:

- να επιδιώξουν τη γνωριμία των μαθητών/ξεναγών με τους αρχαιολόγους των Εφορειών Αρχαιοτήτων που έχουν την ευθύνη των αρχαιολογικών χώρων και την παρουσίαση από τους δεύτερους της ιστορίας του μνημείου, αλλά και του λειτουργημάτων τους στους μαθητές αυτούς. Προτείνουμε στα σχολεία να σχεδιάσουν από κοινού με τους αρχαιολόγους μια εκδήλωση επιλέγοντας μια θεματική από τον χώρο της ιστορίας, του πολιτισμού, της επιστήμης ή της τεχνολογίας
- να συνεργαστούν με επιστημονικούς φορείς για να προσδώσουν στα παραγόμενα αποτελέσματα/μαθητικές δημιουργίες, εγκυρότητα και επιστημονική ακρίβεια και να καινοτομήσουν
- να μεταφέρουν στην τοπική κοινωνία το πολύτιμο βίωμα από την υλοποίηση της δράσης και να την ευαισθητοποιήσουν για να προσθέσει κι αυτή το λιθαράκι της στην προστασία και την ανάδειξη των σπουδαίων μνημείων

Αποτελέσματα

- συγκινητική η ανταπόκριση σχολείων Πρωτ/θμιας και Δευτ/θμιας Εκπαίδευσης από όλη την Ελλάδα
- ευφάνταστες μαθητικές δημιουργίες, όπως:

α. Έντυπα (ελληνικά και ξενόγλωσσα), αφίσες, οδηγοί ξενάγησης, άρθρα στον τύπο, έντυπο ή ηλεκτρονικό, βίντεο, μικρού μήκους ταινίες (κάποιες έγιναν στο πλαίσιο

διαγωνισμού της κρατικής τηλεόρασης σε συνεργασία με το «Διάζωμα»), ψηφιακές αφηγήσεις, σύντομα ραδιοφωνικά ή τηλεοπτικά μηνύματα, ψηφιακά εκπαιδευτικά παιχνίδια, επιτραπέζια εκπαιδευτικά παιχνίδια, η ιστορία του αρχαίου θεάτρου Μήλου σε γραφή braille) που δημιουργούν οι μαθητές για να προβάλλουν έναν αρχαίο χώρο θέασης και ακρόασης και να προωθήσουν το μήνυμα της ανάδειξης και της προστασίας του

β. Καινοτόμα πολιτιστικά προϊόντα από εικονικές επιχειρήσεις που αναπτύσσονται στα σχολεία από μαθητές, στο πλαίσιο του θεσμού του σχολικού συνεταιρισμού.

Επίσης:

- εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται σε αρχαία θέατρα και ωδεία και στις οποίες παρουσιάζονται στην τοπική κοινωνία τα αποτελέσματα της δράσης προκειμένου αυτή να ευαισθητοποιηθεί για την προστασία και την ανάδειξη αυτών των χώρων θέασης και ακρόασης
- Μαθητικά Φεστιβάλ
- Ξεναγήσεις από μαθητές, σε μαθητές Ειδικών Σχολείων ή από μαθητές σε μαθητές σχολείων του εξωτερικού
- Συμπράξεις σχολείων μεταξύ τους, αλλά και με εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού, κολλέγια, πανεπιστήμια, στο πλαίσιο εκπαιδευτικών προγραμμάτων, όπως είναι το e-twinning, το Comenius κ.ά..
- Δίκτυα σχολείων με κεντρική θεματική τα αρχαία θέατρα

Για την καλύτερη συνομιλία των δυνάμεων που κινούν τα «Εκπαιδευτικά» του Διαζώματος, δηλαδή:

α/ **των σχολείων,**

β/ **των χώρων θέασης και ακρόασης** για τον καθένα από τους οποίους έχει συνταχθεί επιστημονικό δελτίο από έγκριτους αρχαιολόγους

γ/ **των δράσεων** που σχεδιάζονται και προτείνονται από το Διάζωμα

δ/ **των υποστηρικτών**, δηλαδή φορέων, θεσμικών ή μη, αλλά και των παραγωγικών δυνάμεων που σε συνεργασία με το «Διάζωμα» διευκολύνουν την επίτευξη καλύτερου πολιτιστικού προϊόντος, το ενθαρρύνουν και το προωθούν

δημιουργήσαμε το 2017 την εκπαιδευτική πλατφόρμα GENERATION D. Δημιουργός της είναι ο Σωκράτης Μεχτερίδης, ειδικός στην ανάπτυξη εφαρμογών νέων τεχνολογιών και εθελοντής στο Διάζωμα.

Επιδιώξη μας είναι η εκπαιδευτική πλατφόρμα να γίνει ο χώρος έμπνευσης και έκφρασης όχι μόνο της ελληνικής εκπαιδευτικής κοινότητας, αλλά και της εκπαιδευτικής κοινότητας κάθε χώρας είτε διαθέτει αρχαίους χώρους θέασης και ακρόασης είτε όχι, με μόνη προϋπόθεση την αγάπη γι' αυτούς τους χώρους και για ό,τι αυτοί πρεσβεύουν και τη διάθεση να τους κρατήσει ζωντανούς.

Είναι προφανές πως με πολύ μεγάλη χαρά θα υποδεχτούμε τις μαθητικές δημιουργίες των σχολείων που θα υλοποιήσουν τη δράση «**Μαθητές ξεναγούν μαθητές στα αρχαία θέατρα**» στους αρχαίους χώρους θέασης και ακρόασης της Κύπρου αναρτώντας τες σε διακριτό πεδίο της πλατφόρμας. Τις προϋποθέσεις υλοποίησης της δράσης θα τις βρείτε στο έγγραφο της έγκρισης (έχει αναρτηθεί στο e-γλίκιο και έχει αποσταλεί μέσω των Διευθύνσεων στα σχολεία. Το έχουμε αναρτήσει και στην ιστοσελίδα του Διαζώματος και στην πλατφόρμα). Για να υλοποιηθεί η δράση εντός των αρχαιολογικών χώρων θα πρέπει, εγκαίρως, να γίνει αίτηση στο **Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου**. Αξιοπίστη πηγή πληροφόρησης αποτελούν η ιστοσελίδα του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού,

(http://www.visitcyprus.com/files/Cyprus_10000_ebrochure/Cyprus_10000_years_of_history_10-2015_GR.pdf), ο εκπαιδευτικός φάκελος του Υπουργείου Πολιτισμού «Το αρχαίο θέατρο στον κύκλο του χρόνου» (<http://ancienttheater.culture.gr/el/theatra-wdeia-tou-arxaiou-kosmou>).

και το σπουδαίο έργο της Κυπρίας αρχαιολόγου Ανθής Αντωνιάδου «Τα αρχαία θέατρα της Κύπρου», Εν Τύποις 2014. Φυσικά, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται και στο Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου (Δρ. Μαρίνα Σολομίδου-Ιερωνυμίδου, antiquitiesdept@da.mcw.gov.cy)

Επιτρέψτε μου τώρα να σας παρουσιάσω τα αριστουργηματικά «κοχυλάκια», τους χώρους θέασης και ακρόασης της Κύπρου, όπου μπορείτε να υλοποιήσετε τη δράση: «Υιοθεσία αρχαίων θεάτρων. Μαθητές ξεναγούν μαθητές στα αρχαία θέατρα» Ως πηγές μου αξιοποίησα τους συνδέσμους που προανέφερα.

A/ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΟΥ ΚΛΕΙΝΕΙ ΤΟ ΜΑΤΙ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Πώς να ξεχάσει ο **κάτοικος** του **αρχαίου Κουρίου** πού χρωστά η πόλη του την ευημερία και τον πλούτο της όταν από τα εδώλια του ελληνιστικού θεάτρου τη ματιά του αιχμαλωτίζει το ωραιότατο μπλε της Μεσογείου Θάλασσας! Από εκεί έφευγαν τα καράβια φορτωμένα τον πολύτιμο χαλκό που αποτέλεσε την πιο σημαντική πηγή εσόδων για τους οικισμούς που αναπτύχθηκαν στο Κούριο ήδη από τη 2^η χιλιετία π.Χ.

Χτισμένο στον φυσικό λόφο της ακρόπολης το πρώτο θέατρο του 2^{ου} αι. π.Χ., είχε ορχήστρα κυκλική και υπερυψωμένο προσκήνιο. Τα δύο άκρα του κοίλου ακουμπούσαν σε ισχυρούς τοίχους. Την περίοδο της λειτουργίας του θεάτρου το κοίλο ήταν αρκετά ψηλότερο και χωριζόταν στα δύο, με ένα διάζωμα.

Στο πάνω μέρος του το κοίλο κατέληγε σε μια περιμετρική στοά από την οποία ξεκινούσαν πέντε εσωτερικοί διάδρομοι με σκάλες που οδηγούσαν τους θεατές στο διάζωμα κι από εκεί στις θέσεις τους. Αργότερα, στα ρωμαϊκά χρόνια η σκηνή ενώθηκε με το κοίλο, όπως όριζαν τα ρωμαϊκά πρότυπα και η ορχήστρα έγινε ημικυκλική. Από τη σκηνή που ήταν επιβλητική, επενδυμένη με μάρμαρο, δυστυχώς δεν σώθηκαν παρά μόνο τα θεμέλια. Στις αρχές του 3^{ου} αι. μ.Χ. έγιναν τροποποιήσεις και το θέατρο μετατράπηκε σε αρένα για αγώνες με άγρια ζώα. Μάλλον δεν θα θέλαμε να ήμασταν εκεί ανάμεσα στους θεατές που παρακολουθούσαν αυτά τα αιματηρά θεάματα. Θα είχε όμως ενδιαφέρον αν ζούσαμε στα τέλη του 3^{ου} αι. μ.Χ. όταν ξανάρχισαν οι θεατρικές παραστάσεις και ήμασταν ανάμεσα στους 3.500 θεατές κι εκεί που θα βλέπαμε μια παράσταση, ενδιαφέρουσα ή μη, να σηκώναμε για μια στιγμή τα μάτια και να αντικρίζαμε την ασύλληπτη φυσική ομορφιά ατενίζοντας είτε τον κάμπο του Κουρίου είτε τη Μεσόγειο θάλασσα.

Οι ήχοι και τα θεάματα έπαυσαν οριστικά στο θέατρο του Κουρίου τον 4^ο αι. μ.Χ., κατά πάσαν πιθανότητα από ένα καταστρεπτικό σεισμό. Την αυλαία σήκωσαν στις αρχές του 20^{ου} αι. αρχαιολόγοι του Πανεπιστημίου της Πενσυλβάνια που διενήργησαν ανασκαφές το 1933, αλλά και άλλες αρχαιολογικές αποστολές άλλων πανεπιστημίων καθώς και το Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου. Σήμερα, έχει αναστηλωθεί και μεγάλο μέρος του κοίλου έχει συμπληρωθεί με σύγχρονα υλικά. Υποδέχεται θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, εκδηλώσεις πολιτισμού, μαθητικές επισκέψεις και δράσεις και δονεί τις αισθήσεις με την ομορφιά του.

B/ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΟΥ ΚΟΥΡΙΟΥ

Βρίσκεται 20 χιλιόμετρα δυτικά της Λεμεσού, στον δρόμο προς την Πάφο και είναι το μόνο αρχαίο στάδιο σε ολόκληρη την Κύπρο. Χρονολογείται από τον 2ο αιώνα μ.Χ. και είχε χωρητικότητα 6.000 θεατών. Κατά την αρχαιότητα στο στάδιο πραγματοποιούνταν αγώνες πεντάθλου. Παρέμεινε σε χρήση έως το τέλος του 5^{ου} αι. μ.Χ.

Γ/ ΕΝΑ ΘΕΑΤΡΟ ΑΝΤΑΞΙΟ ΜΙΑΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ

Η πρωτεύουσα είναι η Πάφος, η Νέα Πάφος, γιατί υπάρχει και η Παλαίπαφος. Στην Παλαίπαφο ζούσε ο βασιλιάς Νικοκλής ο οποίος στα τέλη του 4^{ου} αι. π.Χ. μετέφερε την έδρα του βασιλείου του σε ένα μικρό ακρωτήριο στη ΝΔ ακτή της Κύπρου και ίδρυσε τη Νέα Πάφο. Η πόλη έγινε ισχυρό πολιτικό και οικονομικό κέντρο με αποτέλεσμα, οι Πτολεμαίοι της Αιγύπτου, στο βασίλειο των οποίων ανήκε και η Κύπρος, να την κάνουν στα τέλη του 2^{ου} αι. π.Χ. πρωτεύουσα της Κύπρου. Παρέμεινε πρωτεύουσα ακόμα και μετά την προσάρτηση της Κύπρου στη Ρώμη το 58 π.Χ., ήταν μάλιστα η μοναδική πόλη του νησιού που διατήρησε το προνόμιο να κόβει νομίσματα κατά την ρωμαϊκή περίοδο. Ο πλούτος της εντυπωσιάζει. Αποτυπώνεται θαυμάσια στις επαύλεις με τα έξοχα ψηφιδωτά δάπεδα. Τον τίτλο της πρωτεύουσας τον χάνει μετά τους καταστρεπτικούς σεισμούς του 4ου αι. μ.Χ. (οπότε η πρωτεύουσα μεταφέρεται στη Σαλαμίνα) διατηρεί όμως το κύρος της, λόγω και του ιερού της Αφροδίτης στην Παλαίπαφο. Η παρακμή και η συρρίκνωση της πόλης άρχισε μετά τις αραβικές επιδρομές του 7ου αι. μ.Χ.

Μαζί με τον αρχαιολογικό χώρο της Παλαιπάφου έχει ανακηρυχθεί από το 1980 μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Το Θέατρο της «Φάμπρικας»

Βρίσκεται στο βορειοανατολικό άκρο της Πάφου, στη νότια πλαγιά του λόφου «Φάμπρικα». Η ονομασία του λόφου προέρχεται από τα βιοτεχνικά εργαστήρια που είχαν καταλάβει τον χώρο των αρχαίων καταλοίπων κατά τα ενετικά και οθωμανικά χρόνια. Το θέατρο ήταν εν μέρει λαξευμένο στον φυσικό βράχο του λόφου κι εν μέρει κτιστό. Κτίστηκε γύρω στο 300 π.Χ., δηλαδή με την ίδρυση της πόλης της Νέας Πάφου και χρησιμοποιήθηκε για παραστάσεις μέχρι την καταστροφή της πόλης από τους σεισμούς τον 4^ο αι. μ.Χ. Η ακμή του θεάτρου τοποθετείται στα μέσα του 2^{ου} αι. μ.Χ. επί εποχής των αυτοκρατόρων Αντωνίνου Πίου και Μάρκου Αυρηλίου, οπότε η σκηνή και οι είσοδοι διακοσμήθηκαν με μαρμάρινα γλυπτά και γραπτή διακόσμηση. Αποτελούσε σημαντικό κέντρο πολιτισμού στο οποίο συνέρρεε πολύς κόσμος. Για να φτάσουν έως εκεί χρησιμοποιούσαν μια μεγάλη πλακόστρωτη οδό πλάτους 8,40 μ. που αποτελούσε τον κύριο δρόμο πρόσβασης στο θέατρο. Για όσους έφταναν έως εδώ διψασμένοι, ένα εντυπωσιακό Νυμφαίο, μια δημόσια κρήνη δηλαδή, τους ξεδιψούσε και τους αναζωογονούσε.

Οι ανασκαφές που διεξάγονται από το Πανεπιστήμιο του Σίδνεϋ συνεχίζονται. Στην πρακτικά για την ανασκαφική περίοδο του 2017 διαβάζουμε πως εκτός από την ανασκαφή και τη μελέτη του υλικού που ήρθε στο φως, κατασκευάστηκε ένα τρισδιάστατο πρότυπο εικονικής πραγματικότητας του αρχαίου θεάτρου, το οποίο επιτρέπει στο κοινό να αποκτήσει μια ιδέα του μεγέθους του θεάτρου της Αντωνίνειας φάσης και της αρχιτεκτονικής εξέλιξης του κτηρίου καθώς και να αντιλαμβάνεται τη δραματική αλλαγή του αστικού περιβάλλοντος της Πάφου από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Το πρότυπο αυτό θα είναι σύντομα διαθέσιμο σε εφαρμογή για κινητά.

δ/ Ωδείο Πάφου

Την καρδιά της αρχαίας πόλης της Πάφου καταλαμβάνει, τι άλλο; η Αγορά. Έχει τη μορφή τεράστιας αυλής, της οποίας σώζονται μόνο τα θεμέλια σήμερα. Καλύτερα σώζονται τα κτήρια που κατελάμβαναν τη δυτική πτέρυγα. Μεταξύ αυτών, το Ωδείο. Χτίστηκε τον 2^ο αι. μ.Χ. από καλά λαξευμένα κομμάτια ασβεστόλιθου. Κοντά του βρίσκονται τα ερείπια των τειχών της αρχαίας πόλης κι ένα κτίσμα αφιερωμένο στον Ασκληπιό. Το Ωδείο αναστηλώθηκε από το Τμήμα Αρχαιοτήτων και χρησιμοποιείται το καλοκαίρι για μουσικές και θεατρικές παραστάσεις.

Ελπίζω να σας ταξίδεψα στα πανέμορφα θεατρικά κοχύλια και να σας άνοιξα την όρεξη.

Κλείνοντας θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την κ. Χατζηκωστή για εκείνο το τηλεφώνημα που μας έφερε κοντά κι άρχισε να χτίζεται η ωραία συνεργασία μας για την οποία είμαστε βέβαιοι στο Διάζωμα πως θα φέρει πολύ ωραίους καρπούς. Γιατί να ξέρετε πως «μέσα στον κόσμο αυτό, ο θεός της συνεργασίας, ευεργετικός». Δεν το λέω εγώ, αλλά ο μεγάλος μας ποιητής, Κωστής Παλαμάς.

Μαίρη Μπελογιάννη

Φιλολόγος, Δρ. αρχαιολόγος

